

PATONA MÁRIA

TÉZISFÜZET

Doktori (PhD) értekezés

Piliscsaba

2013

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

TOPIK- ÉS FÓKUSZJELENSÉGEK A LENGYEL NYELVBEN

Nyelvtudományi Doktori Iskola
Vezetője: **Dr. É. Kiss Katalin DSc.**
egyetemi tanár, akadémikus

Szlavisztika Műhely

Témavezető: Dr. Robert Wołosz
egyetemi docens

1. Célkitűzések

A *Topik- és fókuszjelenségek a lengyel nyelvben* című PhD értekezésben lengyel szintaktikai jelenségeket elemzek generatív keretben. A szláv nyelvek mondattanának vizsgálata számos lehetőséget kínál a generatív nyelvészet számára. A lengyel nyelv szintaxisa ebben az elméleti keretben napjainkig nincs kimerítően feltérképezve, és a feltáratlan jelenségek elemzése fontos eredményekkel szolgálhat további, univerzális elvekre vonatkozó kutatások számára. Egyes jelenségek magyar-lengyel összehasonlító perspektívában való elemzésével új, eddig nem tárgyalt eredmények bemutatására teszek kísérletet. Lengyel nyelvészekkel való konzultáció és a hazai, illetve a nemzetközi szakirodalomban való elmélyedés eredményeként a *to* lexémával kapcsolatos kutatások határozták meg a disszertáció szűkebb tárgykörét, melyek elsősorban a lengyel topik és a fókusz vizsgálatát tették lehetővé. A disszertáció fejezeteiben olyan szintaktikai és szemantikai problémákat járok körül, melyek szervesen kapcsolódnak e két jelenséghez.

A disszertáció fő problémafelvetései tehát a lengyel információs szerkezet köré szerveződnek. Ugyan a lengyel topik és fókusz vizsgálatával az elmúlt évtized óta foglalkoznak (Tajsner 2006), a dolgozatban olyan megállapításokat és téziseket fogalmazok meg, melyeket a korábbi elemzések nem tartalmaznak. Mindezt egyetlen lexéma teljes körű vizsgálatával kísérem meg.

Míg a szláv mondatszerkezet és információs szerkezet alapvető bemutatását követően a negyedik fejezetben a lengyel nyelv két fókuszának szintaxisát és szemantikáját vizsgálom, addig az utolsó három nagy egységben látszólag teljesen eltérő szintaktikai szerkezetekkel megragadható kérdéskörök közös kiindulópontját kutatom, s olyan jelenségek között próbálok kapcsolatot találni, melyek a lengyel nyelv specifikumainak ellenére még nem kerültek elemzésre. Így a *to* lehetséges megjelenése a kulcseleme a kontrasztív topikot, a mondattopik-jelölő szerkezeteket és a predikátum-emelést tartalmazó mondatoknak. A disszertációban a korábbi szakirodalom kritikus ismertetésével és a releváns teóriák alkalmazásával egyes hiánypótlónak nevezhető megállapítások bizonyítására teszek kísérletet.

2. A kutatás módszere

A kutatás módszereként egyrészt a korábbi eredmények alapján összeállított, lengyel anyanyelvi beszélőkkel végzett kérdőíves vizsgálatot, másrészt a korpuszelemzést alkalmaztam. Utóbbi elsősorban a Lengyel Nemzeti Korpusz adatainak elemzése jelentette,

mely a magyar internetes korpuszhoz hasonlóan hatékony keresésre kifejlesztett szöveggyűjtemény. A szófaji jelöléssel ellátott szavakat szövegkörnyezettel együtt kapja az olvasó, mely például a lengyel *to* lexéma keresésekor nagy segítséget jelent. A korpuszelemzés módszerét elsősorban a topik-jelölő szerkezetek vizsgálatokor alkalmaztam, de a legtöbb téma kutatását megelőzte a korpuszban található adatok feltérképezése. A másik módszer a kérdőíves vizsgálat volt, hiszen a korpusz nem tartalmazza az úgynevezett negatív információkat, a nem jólformált mondatokat, valamint nem ad számot valamennyi lengyel mondatról. A kérdőíves vizsgálat során az anyanyelvi beszélőknek lengyel mondatok helyességéről kellett döntést hozniuk. A kérdőíves kutatást írásban (például a predikátum-emelés vizsgálatokor) vagy szóban (például a fókusz tesztelésekor) végeztem el, attól függően, hogy a hangsúlyozásnak mennyiben volt szerepe az adott jelenség elemzésében. A *to* lexéma vizsgálatához írásos és szóbeli tesztelést is végeztem. Az egyes témákat különböző anyanyelvi csoportokkal teszteltem, az egyes csoportok tagjainak száma, nemi eloszlása és életkora eltérő volt. Az alkalmazott módszerről a mellékletben közölt kérdőívben adok számot.

3. A disszertáció elméleti kerete

Az értekezés elméleti kerete a transzformációs generatív grammatika. A Chomsky nevével fémjelezett elmélet *elvek és paraméterek* (1993), illetve *minimalista* (1995) megközelítését alkalmazom. Céлом annak kutatása, hogy milyen univerzális szabályszerűségeket lehet megfigyelni egyes lengyel mondattani kérdések vizsgálatokor. A felvetett problémák megoldási javaslataiban arra törekszem, hogy bizonyos szabályok és transzformációk alkalmazásával olyan szerkezetet lehessen felvázolni, mellyel valamennyi felmerülő kérdés és adat magyarázható. A lengyel nyelv jólformáltnak tartott alakulatait tehát azoknak szerkezetével írom le. A választott elméleti keretben alkalmazott fogalmak és szakkifejezések rövidítéseinek magyarázata a rövidítésjegyzékben található.

A generatív nyelvtan fogalmain kívül egyes fejezetekben a szemantika és a pragmatika területére is kitekintek, hogy bizonyos jelenségekről minél teljesebb képet kaphassunk. A rövid történeti és összehasonlító nyelvészeti, valamint leíró nyelvtani kitérők szintén a téma teljességét szolgálják.

Az elméleti keret választásának okai között szerepel, hogy a lengyel nyelvészetben a generatív megközelítés csak az utóbbi évtizedben kezdett elterjedni és számos jelenség leírása

várat magára. A disszertáció központi kérdéseiről napjainkig nem született teljes körű, minden jelenségre kiterjedő elemzés, csupán említés szintjén található meg egyes munkákban.

Így az értekezés egyes tézisei és megállapításai hiánypótlónak nevezhetőek.

4. A disszertáció felépítése és legfontosabb tézisei

Az értekezés célkitűzéseit, módszereit és téziseit bemutató bevezetést követően a harmadik fejezetben rövid betekintést nyújtok a szláv mondatszerkezet és információs szerkezet általános jellegzetességeibe, különös tekintettel az orosz adatokra. Az értekezés központi kérdéseinek tágabb kontextusba helyezése a lengyel nyelvben eddig nem tárgyalt jelenségek elemzéséhez jelenthet kiindulást, ilyen például az alapvető mondatszerkezet, melynek leírása a lengyel generatív nyelvészetben még várat magára, s ehhez egyes szláv modellek nyújthatnak támpontot. A disszertáció többi fejezetében a lengyel topikhoz és fókuszhoz kapcsolódó szintaktikai jelenségeket mutatok be.

A negyedik fejezetben a lengyel fókusz minél teljesebb bemutatására törekszem. Az első fő megállapítás a lengyel nyelv két fókuszára vonatkozik: a magyar nyelvhez hasonlóan a lengyel is tartalmaz egy információs fókuszt az ige utáni pozícióban (1b), mely az új információ hordozója, és egy preverbális, azonosító értelmű fókuszt (2b), mely kontrasztív olvasatú (É. Kiss 1998).

(1) a. **Kto napisał Potop?**

ki-WH.NOM ír-PAST.3SG Özönvíz-ACC

'Ki írta az Özönvizet?'

(1) b. **Potop napisał Sienkiewicz.**¹

Özönvíz-ACC ír-PAST.3SG Sienkiewicz-NOM

'Az Özönvizet Sienkiewicz írta.'

(2) a. **Która książkę napisał Sienkiewicz?**

melyik-WH.ACC könyv-ACC ír-PAST.3SG Sienkiewicz-NOM

Potop czy Ziemię obiecał?

Özönvíz-ACC vagy Ígéret földje-ACC

'Melyik könyvet írta Sienkiewicz? Az Özönvizet vagy Az ígéret földjét?'

(2) b. **POTOP napisał Sienkiewicz.**

Özönvíz-ACC ír-PAST.3SG Sienkiewicz-NOM

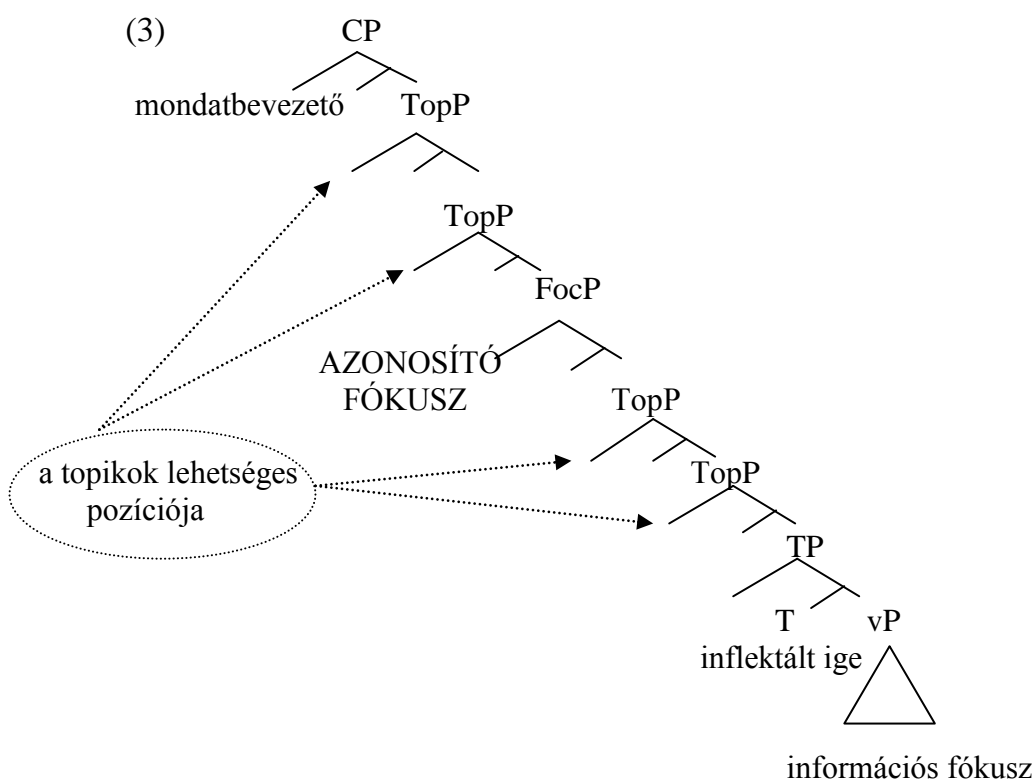
'Az ÖZÖNVIZET írta Sienkiewicz.'

A lengyel fókusszal kapcsolatos kutatások nem elemezték a bal periférián elhelyezkedő fókusz szemantikai és szintaktikai tulajdonságait. A negyedik fejezetben többek

---

¹ Az aláhúzott összetevő az információs, a kapitálissal jelölt összetevő az azonosító fókuszt jelöli.

között a Szabolcsi-féle tesztekkel (1983) bizonyítom, hogy a magyarhoz hasonlóan a lengyel preverbális fókusz is rendelkezik [kimerítő] jeggyel. Különböző szórendű, fókuszt tartalmazó mondatok szerkezetét vázoló ebben a fejezetben, és elemzem szemantikai és szintaktikai szempontból. Olyan szerkezetet javaslok, mellyel valamennyi szórendi variáció megragadható, például azonosító fókusz megjelenhet mondatkezdő pozícióban, topik előtt vagy után, valamint két topik között; a rekurzív topikokkal szemben azonban csak egyetlen preverbális fókuszt tartalmazhat a lengyel mondat (3). Ugyanezzel a szerkezettel mozgatósi műveleteket feltételezve az információs fókusz különböző felszíni megjelenései is magyarázhatóak az ige utáni pozícióban.

Az alanyi fókusz tesztelése a lengyel alanyi pozícióval kapcsolatos következtetésekre is lehetőséget ad: az alanyi NP nem Spec.TP-ben, hanem hangsúlyos alany esetén Spec.FocP-ben, hangsúlytalan alany esetén Spec.TopP-ben helyezkedik el.

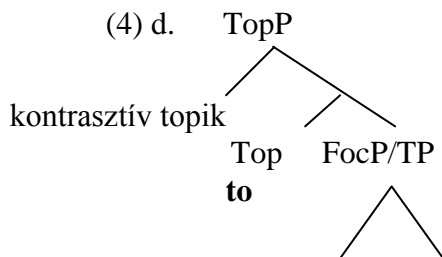
Az ötödik nagy fejezetben a lengyel *to* lexémát, mint kontrasztív relátort (den Dikken 2006) mutatom be, és azokat a mondatokat elemzem egyetlen szerkezettel, melyek ezt a lexémát tartalmazzák – akár mondatkezdő (4a), akár a topik-komment rész határán (4b) elhelyezkedő pozícióban.

(4) a. **To JANA widziałam w kinie.**
 TO János-ACC lát-PAST.1SG -ban_{pp} mozi-LOC
 ‘*JÁNOST láttam a moziban.*’

(4) b. √ **Jana to widziałam w kinie.**²
 János-ACC TO lát-PAST.1SG -ban_{pp} mozi-LOC
 ‘√ *Jánost láttam a moziban.*’

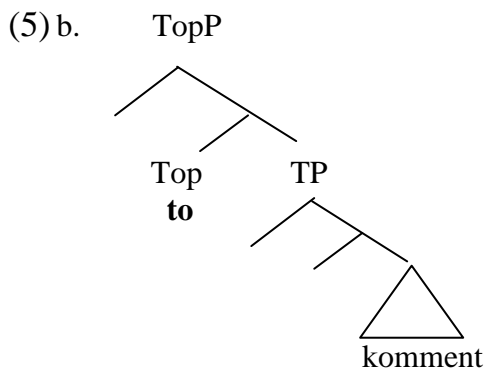
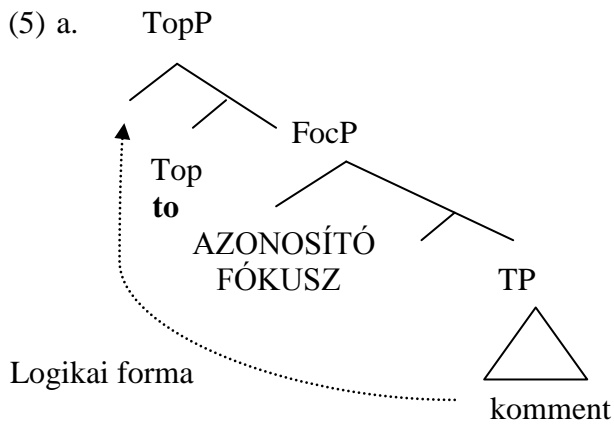
A fejezetben egyik fő célkitűzésem annak a szerkezetnek a megragadása, mely magyarázza a mondatkezdő *to* lexémát követő pozícióban megjelenő azonosító fókusz (4a) és a topik-komment rész határán elhelyezkedő *to* előtt található kontrasztív topikot (4b). Ehhez először azt bizonyítom, hogy a két példában ugyanaz a *to* szerepel, és nem két különböző lexémáról van szó, majd a *to* funkcióját kutatva javaslatomban a den Dikken (2006) által jellemzett szemantikai tartalom nélküli elemekkel (linkerek és relátorok) állítom párhuzamba, melyek a predikációs viszony létrehozásában játszanak lényegi szerepet. A *to* speciális relátorként topik fejen foglal helyet. Hangzó topik esetén a *to* specifikálójában kontrasztív topik jelenik meg, bővítményének kategóriája TP (4b) vagy FocP (4c) lehet.

(4) c. √ **Jana to w KINIE widziałam.**
 János-ACC TO -ban_{pp} mozi-LOC lát-PAST.1SG
 ‘√ *Jánost a MOZIBAN láttam.*’

Ha a *to* specifikálójá nincs kitöltve nyílt topikkal, akkor a predikációs viszony megvalósulása érdekében a háttér (a fókusz kiemelése után megmaradó komment rész) rejtett mozgását feltételezzük, a komment kategóriája pedig FocP (5a) vagy TP (5b) az úgynevezett thetikus mondatok esetében. Ez magyarázza a fejezetben bemutatott adatokat is, például, hogy miért nem jelenhet meg ige a mondatkezdő *to* utáni pozícióban.

² A kontrasztív topikot az összetevőt megelőző gyökjel (√) jelöli, mely speciális intonációs kontúrját szimbolizálja.

Az elemzés legjelentősebb eredménye a kontrasztív értelmezés és a fókusz kötelező megjelenésének magyarázata, valamint a *to* különböző felszíni realizálódásainak megragadása egyetlen szerkezettel, s ezzel a topik-jelölő és fókusz-jelölő funkciójának egységesítése.

Az ezután következő részekben olyan szerkezeteket vizsgállok, ahol az ötödik fejezetben bemutatott *to* lexéma megjelenhet valamely speciális szerkezetben. A hatodik fejezet a lengyel mondattopik-jelölő szerkezeteket mutatja be. A *jeśli chodzi o* (*kogoś / coś*), *co do* (*kogoś / czegoś*), *co się tyczy* (*kogoś / czegoś*) (*ami valakit, valamit illet*) szerkezeteket tartalmazó mondatok generatív elemzése mellett pragmatikai kitekintést is teszek. Fő állításom, hogy a mondattopik-jelölő szerkezetek kontrasztív topikot szelektálnak, és az eddigi (Bodányi 2011) két típusú felosztás helyett (koreferens névmást tartalmazó (6a) és főmondattól független típus (6b, 6c)) a javasolt elemzésben a lehetséges mondatrendből indulok ki. Míg az első típusban a mondattopik-jelölő által bevezetett mellékmondat mindig megelőzi a főmondatot, addig a főmondattól független típusban a főmondat és mellékmondat sorrendje felcserélhető.

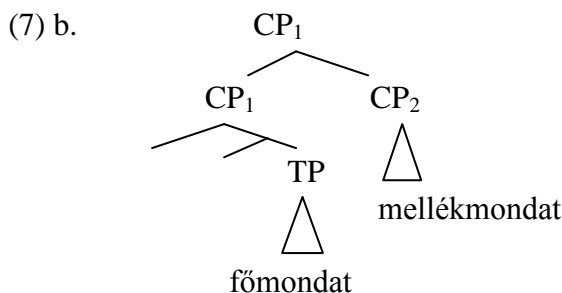
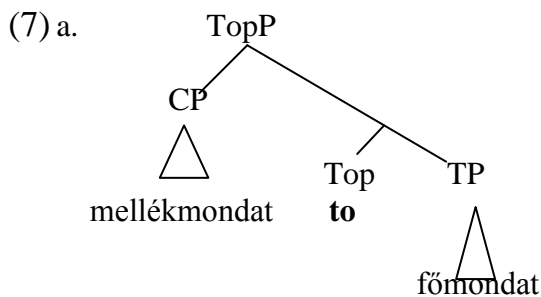
(6) a. **Co do kotów_i, to one_i nie są madre.**
 mi-WH -hoz_{pp} macska-GEN.PL to ők-PL NEG van-PRES.3PL okos-PL
 'Ami a macskákat illeti, nem okosak.'

- (6) b. **Co się tyczy barwy głosu, to Elvis Presley**
 mi-WH REFL.PRON érint-3SG szín-GEN hang-GEN TO Elvis Presley-NOM
nie miał sobie równych.
 NEG van-PAST.3SG REFL.PRON egyenlő
 ‘Ami a hangszínt illeti, Elvis Presleynek nem volt párja.’
 (Sulich 2008: 65)

- (6) c. **Adam Małysz był najlepszy, jeśli chodzi o**
 Adam Małysz-NOM van-PAST.3SG legjobb ha megy -ról_{PP}
polskich skoczków.
 lengyel-LOC.PL sítugró-LOC.PL
 ‘Adam Małysz volt a legjobb, ami a lengyel sítugrókat illeti.’
 (Sulich 2008: 95)

A lengyel adatok áttekintése során arra a következtetésre jutok, hogy típustól függetlenül a *to* lexéma megjelenhet ezekben a szerkezetekben mellékmondat > főmondat sorrendben (6a, 6b), fordított mondatrend esetén azonban nem (6c). Ennek alapján különböző szerkezetet javaslok a mellékmondat > főmondat és a főmondat > mellékmondat sorrendre. Előbbi a *to* opcionális megjelenésének köszönhetően a *to*-ra, mint relátorra korábban javasolt szerkezettel topikos frázisként elemezhető (7a), utóbbit a főmondatra adjungált mellékmondatként (Kenesei 1992) értelmezem (7b).

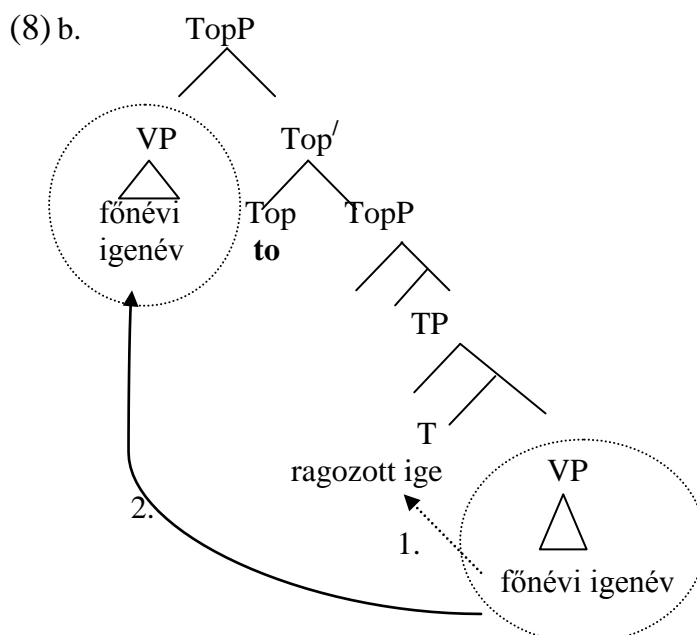
Ezekkel a javaslatokkal magyarázatot találok többek között a topik-jelölőt tartalmazó mondatok kontrasztív topikjára, a *to* lexéma szerepére, és a fókusz lehetséges megjelenésére.

A hetedik fejezetben a predikatív frázis topikalizációjának lehetőségével és tulajdonságaival foglalkozom. A predikátum topikalizációja során főnévi igenévként

realizálódik a kiemelt igei predikátum mind a magyar, mind a lengyel nyelvben, s az ige a mondat belsejében ismét megjelenik ragozott alakban (8a).

- (8) a. $\sqrt{\text{Jeść to dużo jadł, ale napić się nie chcial.}}$
 enni-INF TO sok eszik-PAST.3SG de inni-INF REFL.PRON NEG
 akar-PAST.3SG
 ‘ $\sqrt{\text{Enni sokat evett, de inni nem akart.}}$ ’

Olyan elemzéseket mutatok be, melyekkel e két nyelv valamennyi topikalizált predikátumot tartalmazó mondattípusa megragadható. A mozgatás másolási elmélete (*Copy Theory of Movement*) (Chomsky 1995) értelmében nem egy fonológiailag üres nyom jelenik meg a felmásolt összetevő helyén, hanem az a mozgatott elem másolatát hagyja maga mögött. A két kópiának legtöbb esetben csak az egyik (a felső) másolatát ejtjük, azonban a predikátum emelése mindkét másolat ejtését megkívánja. A predikátum topikalizálásának lehetőségére vonatkozó különböző elméletek bemutatása után a maradványfrázis-emelés mellett érvelek (Bondaruk 2012). Ekkor a teljes frázis (VP, AP, NP) Spec.TopP-be emelkedik, és mindkét másolat ejtendő, amennyiben az ige lexikális tartalma és időjele egyazon exponensen jelenik meg (Abels 2001). A két másolat közötti eltérésre Halle-Marantz (1993) disztributív morfológiáját alkalmazom. Az igei predikátum emelésekor tehát azt feltételezem, hogy az igei frázis Spec.TopP-be emelkedik, és a lexikális tartalom miatt ejtődik, míg a korábban T fejbe kiemelt másolat szintén realizálódik a felszínen, hiszen ez az időjel hordozója. Az opcionálisan megjelenő *to* relátorként való értelmezése a predikátum-emelés során megjelenő topik kontrasztivitására itt is magyarázatot ad.

Részletesen bemutatom a főnévi és melléknévi kategóriájú predikátumok topikalizálásának eltérő tulajdonságait a lengyel és a magyar nyelvben, mely elsősorban a kiemelt predikátum esetére és az alsóbb másolat kiejtésére vonatkozik.

(8) c. √ **Chora to Ewa była** (*chora).³
 beteg-NOM TO Éva-NOM van-PAST.3SG beteg-NOM
 ‘√ *Betegnek Éva beteg volt.*’

A melléknévi és főnévi kategóriájú predikátum-emelés során a lengyel nyelvben az alsó másolat nem kerül kiejtésre, a magyarban viszont igen. A másik eltérés a kiemelt predikátum esetére vonatkozik: a magyar nyelvben a másodlagos predikátum részes esetű, a lengyelben azonban alanyeset (AP esetén) vagy eszközeset (NP esetén) jelenik meg. Az igei predikátum emelésekor bemutatott szerkezethez hasonló elemzést javaslok, ahol AP vagy NP topikalizálása történik.

A fejezet harmadik nagy kérdéseként az összetett igealakok kiemelésének tulajdonságait elemzem (8d). A magyar és a lengyel nyelvben egyaránt a predikátum-emelés korábban bemutatott jellegzetességével ellentétben a kiemelt predikátum alsó másolata nem kerül kiejtésre, hiszen az időjel hordozására jelen van egy másik igealak.

(8) d. √ **Czytać to on będzie** (*czytać), **ale nie zrozumie.**
 olvas-INF TO ő-NOM fog olvasni-INF de NEG érti-FUT.3SG
 ‘√ *Olvasni fog, de nem fogja érteni.*’

A disszertáció legfontosabb tézisei tehát az alábbi pontokban foglalhatók össze:

1. A lengyel nyelv a mondat jobb perifériáján megtalálható információs fókuszon kívül preverbális, erős fókuszhangsúlyt viselő, azonosító fókuszt is tartalmazhat, mely [kontrasztív] és [kimerítő] jegyekkel rendelkezik.
2. A lengyel nyelvben a *to* lexéma egy speciális, topik fejből elhelyezkedő relátor (den Dikken 2006), mely a specifikálójában megjelenő kontrasztív topik [kontrasztív] jegyének megtestesülése.

³ A zárójelen kívül tett csillag *() jelentése, hogy a zárójelbe tett szavak elhagyása esetén a mondat agrammatikus. Zárójelen belül megjelenő csillag (*) esetén azonban a mondat a zárójelbe tett szavak kitétele esetén agrammatikus.

3. A mondatkezdő pozícióban megjelenő *to* ugyanezzel a szerkezettel ragadható meg, relátorként azonosító fókuszot szelektál.
4. A mondattopik-jelölő által szelektált topik kontrasztív olvasatú, melynek szintaktikai elemzése más nyelvektől eltérően a *to* lexéma opcionális jelenlétéből indul ki.
5. A predikátum topikalizációja során a mondatkezdő pozícióban megjelenő főnévi igenév kontrasztív olvasatú, az igei, illetve a nem-verbális predikátumok és az összetett igealakok elemzéséhez szintén a *to* lexéma szolgál kiindulópontul.

A legfontosabb állítások mellett az értekezésben olyan lengyel mondattani jelenségekre is kitérek, mint a szórend és a hangsúlyozás, valamint a korábbi jellemzések alapján alapvető fogalmakat ismertetek, mint például a kontrasztív topik, a topikalizáció, a balra kihelyezés, az azonosító fókusz, a kimerítő fókusztesztek, a relátor és a másolási teória. A generatív nyelvészet több neves elméletalkotójának téziseit alkalmazom (például Chomsky 1971, 1973, 1995b, King 1995, Rizzi 1997, É. Kiss 1998, den Dikken 2006, Dyakonova 2009, Bailyn 2012). A dolgozatban lengyel, magyar és angol példák mellett többek között orosz, spanyol, és kínai nyelvről szóló tanulmányok példái is megtalálhatóak.

A lengyel nyelvi jelenségek vizsgálata lehetővé teszi a szláv nyelvészeti irodalom releváns elméleteinek összefoglaló, kritikus ismertetését, valamint egyes mondattani jelenségek korábban nem alkalmazott megközelítése új perspektívákat nyithat a nyelvtanítás számára is.

Válogatott hivatkozott irodalom:

- ABELS, KLAUS 2001. The Predicate Cleft Construction in Russian. In: FRANKS, STEVEN – MICHAEL YADROFF (szerk.) *Formal Approaches to Slavic Linguistics* 9. Bloomington: Michigan Slavic Publications. 1-19.
- BAILYN, JOHN FREDERICK 2012. *The Syntax of Russian*. New York: Cambridge University Press. 237-291.
- BODÁNYI ÁKOS 2011. Az ami X-et illeti *szervezetek tulajdonságairól*. *Magyar Nyelvőr* 135/ 3: 339-348.
- BONDARUK, ANNA 2012. *Person case constraint effects in Polish copular constructions*. *Acta Linguistica Hungarica* 59/1-2: 49-84.
- CHOMSKY, NOAM – HOWARD LASNIK 1993. The Theory of Principles and Parameters. In: JACOBS, JOACHIM – ARNIM VON STECHOW – WOLFGANG STERNEFELD – THEO VENNEMANN (szerk.) *Syntax: An International Handbook of Contemporary Research* 1. Berlin: Walter de Gruyter. 506-569.
- CHOMSKY, NOAM 1995. The Minimalist Program. Cambridge, MA: M.I.T. Press. 167-217.
- CITKO, BARBARA 2008. *Small clauses reconsidered: Not so small and not all alike*. *Lingua* 118: 261-295.
- DEN DIKKEN, MARCEL 2006. *Relators and Linkers: The Syntax of Predication, Predicate Inversion, and Copulas*. Cambridge, MA: M.I.T. Press. 7-81.
- DYAKONOVA, MARINA 2009. A Phase-based Approach to Russian Free Word Order. Utrecht: LOT. 64-83; 123-179.
- É. KISS KATALIN szerk. 1995. *Discourse-Configurational Languages*. Oxford: Oxford University Press. 3-28.
- É. KISS KATALIN 1998. *Identificational focus versus information focus*. *Language* 74: 245-273.
- É. KISS KATALIN 2006. Érvék és ellenérvék a fókusz [+kimerítő] jegyével kapcsolatban. In: KÁLMÁN LÁSZLÓ (szerk.) *A titkos kötet. Nyelvészeti tanulmányok Bánréti Zoltán és Komlósy András tiszteletére*. MTA Nyelvtudományi Intézet. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 37-48.
- GÉCSEG ZSUZSANNA 2001. *A kontrasztív topik szintaxisáról és szemantikájáról*. *Magyar nyelv* 97/3: 1-20.
- GYURIS BEÁTA 2002. *The Semantics of Contrastive Topics in Hungarian*. Doktori disszertáció. Budapest: ELTE. 9-43.
[online]: ny01.nytud.hu/~gyuris/Gyuris_Diss.pdf
- HALLE, MORRIS – ALEC MARANTZ 1993. Distributed Morphology and the Pieces of Inflection. In: HALE, KEN – JAY KEYSER (szerk.) *The View from Building 20*. Cambridge, MA: M.I.T. Press. 111-176.
- HUSZCZA, ROMUALD 2003. Wykładniki tematyczno-rematycznej struktury zdania w polszczyźnie – próba typologii. In: LINDE-USIEKNIEWICZ, JADWIGA – ROMUALD HUSZCZA (szerk.) *Prace językoznawcze dedykowane Profesor Jadwidze Sambor*. Warszawa: Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego. 84-95.

- KÁDÁR EDIT 2011. A kopula és a nominális mondatok a magyarban. Budapest: Akadémiai Kiadó. 17-118.
- KENESEI ISTVÁN 1992. Az alárendelt mondatok szerkezete. In: KIEFER FERENC (szerk.) Strukturális magyar nyelvtan. Mondattan. Budapest: Akadémiai Kiadó. 529–713.
- KING, TRACY HOLLOWAY 1995. Configuring Topic and Focus in Russian. Stanford: CSLI Publications. 63-136.
- NEELEMAN, AD – ELENA TITOV 2009. *Focus, contrast, and stress in Russian*. Linguistic Inquiry 40/3: 514-524.
- PAN, HAIHUA–JIANHUA HU 2008. *A semantic-pragmatic interface account of (dangling) topics in Mandarin Chinese*. Journal of Pragmatics 40: 1966-1981.
- RIZZI, LUIGI 1997. The Fine Structure of the Left Periphery. In: BENINCA, PAOLA – GIAMPAOLO SALVI (szerk.) Romance Syntax. Budapest: ELTE. 112-158.
- ROOTH, MATS 1992. *A theory of focus interpretation*. Natural Language Semantics 1/ 1: 75-116.
- RUTKOWSKI, PAWEŁ 2006. *From demonstratives to copulas. A cross-linguistic perspective and the case of Polish*. Journal of Universal Language 7: 147-175.
- SULICH, AGNIESZKA 2008. Tematyzatory polskie. Jednostki leksykalne wyznaczające strukturę tematyczną wypowiedzi. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Semper.
- SZABOLCSI ANNA 1983. *Focusing properties, or the trap of first order*. Theoretical Linguistics 10: 125-145.
- SZWEDEK, ALEKSANDER 1976. Word Order, Sentence Stress and Reference in English and Polish. Edmonton: Linguistic Research.
- TAJSNER, PRZEMYSŁAW – PIOTR CEGŁOWSKI 2006. Topicalisation and Object Fronting in Polish. A View from a Minimalist Perspective. In: DZIUBALSKA-KOŁACZYK, KATARZYNA (szerk.) IFAtuation: A Life in IFA. A Festschrift for Professor Jacek Fisiak on the Occasion of His 70th Birthday. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM. 99-131.
- TAJSNER, PRZEMYSŁAW 2008. Aspects of the Grammar of Focus. A Minimalist View. Frankfurt/Main: Peter Lang.
- ÜRÖGDI BARBARA 2006. *Predicate fronting and dative case in Hungarian*. Acta Linguistica Hungarica 53: 291–332.
- VICENTE, LUIS 2005. Towards a Unified Theory of Movement: An Argument from Spanish Predicate Clefts. In: VICENTE, LUIS – MARTIN SALZMANN (szerk.) Leiden Papers in Linguistics 2.3. Leiden: Leiden Working Papers in Linguistics. 43-67.
- WALUSIAK, EWA 2005. *Partykula to jako operator struktury tematyczno-rematycznej zdania. Opis właściwości składniowych i szyku*. Polonica XXIV-XXV: 201-227.
- WILAND, BARTOSZ 2010. Paths in Remnant Movement: A Single Solution to Three Problems in the Polish OVS Syntax. In: KAN, SEDA – CLAIRE MOORE-CANTWELL – ROBERT STAUBS (szerk.) Proceedings of the 40th Annual Meeting of the North East Linguistic Society (NELS 40). Amherst: University of Massachusetts. Megjelenés alatt.

Publikációs jegyzék:

1. 2010. *Kilka uwag o węgierskich i polskich słownikach jednojęzycznych wydanych w pierwszym dziesięcioleciu XXI wieku. [Néhány észrevétel a XXI. század első évtizedében kiadott egynyelvű magyar és lengyel szótárakról.]*
In: *Translatologia Pannonica II. Kultúrák dialógusa a soknyelvű Európában VI.*, Pécs. 194-199.
2. 2012. *A kimerítő és az információs fókusz a lengyel nyelvben.*
In: *LingDok 11.* (szerk. Gécseg Zsuzsa) Szegedi Tudományegyetem, Nyelvtudományi Doktori Iskola, Szeged. 199-225.
[online]:
http://nydi.bibl.u-szeged.hu/SZTE_NYDI/LingDok_kotetek_files/LingDok11.pdf
3. 2012. *Clefting of the Predicative Adjective Phrase in Polish. [A predikatív melléknévi frázis kiemelése.]*
In: *Tavaszi Szél 2012 / Spring Wind 2012 konferenciakötet.* Budapest. 261-267.
4. 2012. *A lengyel nyelv két fókuszpozíciója.*
In: *Doktoranduszok a nyelvtudomány útjain. A 6. Félúton konferencia, ELTE-BTK, 2010. október 7-8.* Szerk. Parapatics Andrea, Budapest. ELTE Eötvös Kiadó /Tálatum 2./, 170-188.
[online]:
http://linguistics.elte.hu/studies/fuk/fuk10/A%20lengyel%20nyelv%20k%20E9t%20f%203kuszpoz%20EDci%20F3ja_PATONA.pdf. 1-18.
5. Előkészületben: „*Ami a lengyel topik-jelölőket illeti...*”
A 8. Félúton konferencia, ELTE-BTK, 2012. október 11-12., Budapest.
6. Előkészületben: *Cechy topikalizacji frazy predyktywnej w języku polskim i węgierskim. [A predikatív frázis topikalizációjának tulajdonságai a lengyel és a magyar nyelvben.]*
Pierwsza Konferencja Krakowska Hungarystów i Polonistów. 2012. április 13., Krakkó.

Konferencia előadások:

1. 2009. április 16-18. XXIX. Országos Tudományos Diákköri Konferencia, Humán Szekció, Szeged. Harmadik helyezés a Kognitív és leíró nyelvészet, pragmatika, szövegtan szekcióban. Az előadást egy házi forduló előzte meg a PPKE-BTK Szlavisztika Intézetében.
Az előadás címe: *Magyar szavak S. B. Linde szótárában.*
2. 2009. október 16-17. Kultúrák dialógusa a soknyelvű Európában VI., Pécs.
Az előadás címe: *A XXI. századi lengyel és magyar szótárak összehasonlítása.*
3. 2010. szeptember 24. Piliscsabai Nyelvész Kör, Piliscsaba.
Az előadás címe: *Fókusz a lengyelben.*
4. 2010. október 7. Félúton, ELTE, Budapest.
Az előadás címe: *Fókusz a lengyel nyelvben.*
5. 2010. november 30. - december 1. LingDok, Szeged.
Az előadás címe: *A lengyel fókusz kimerítő jegye.*
6. 2012. február 24. Piliscsabai Nyelvész Kör, Piliscsaba.
Az előadás címe: *A to kontrasztív relátor a lengyel mondatokban.*
7. 2012. április 13. Pierwsza Konferencja Krakowska Hungarystów i Polonistów, Krakkó.
Az előadás címe: *Cechy topikalizacji frazy predykatywnej w języku polskim i węgierskim. [A predikatív frázis topikalizációjának tulajdonságai a lengyel és a magyar nyelvben.]*
8. 2012. május 17-20. Tavasz Szél Konferencia, Győr.
Az előadás címe: *Clefting of the Predicative Adjective Phrase in Polish. [A predikatív melléknévi frázis kiemelése.]*
9. 2012. május 31. - június 2. 14th Annual Conference of the English Department (ACED 14), Bukarest.
Az előadás címe: *To as a contrastive relator in Polish. [A to kontrasztív relátor a lengyel nyelvben.]*
10. 2012. augusztus 24-25. CECIL'S 2. poszter-szekció, Piliscsaba.
A poszter címe: *Topic-markers in Polish. [Topik-jelölő szerkezetek a lengyel nyelvben.]*
11. 2012. október 11-12. Félúton, ELTE, Budapest.
Az előadás címe: *„Ami a lengyel topik-jelölőket illeti...”.*